

Niet vaker ziek

Scherp voeren verantwoord op Koeien & Kansen-bedrijven

Het aantal ziekten op de Koeien & Kansen-bedrijven is vergelijkbaar met dat op praktijkbedrijven in Nederland. Scherp letten op stikstof en fosfaat hoeft dus niet te leiden tot meer gevallen van melkziekte, slepende melkziekte en lebmaagdraaiing.

Op 17 Koeien & Kansen-bedrijven hebben de veehouders gedurende drie jaar onder andere stofwisselings- en maagdarmaandoeningen bijgehouden. In 2002 zijn in het voorjaar, de zomer en de winter bloedmonsters van nieuwmelkte koeien genomen voor het bepalen van onder andere bètahydroxyboterzuur (BHBZ) als maat voor het verbruik van lichaamsreserves. Ook de lichaamsconditie van de koeien werd regelmatig gescoord.

In tabel 1 zijn de stofwisselings- en maagdarmaandoeningen weergegeven als percentage van het gemiddeld aantal aanwezige koeien (melkziekte als percentage van tweedekalfs- en oudere koeien). Gemiddeld krijgt bijna tien procent van de koeien een stofwisselingsaandoening en heeft ruim drie procent afwijkingen aan maag en darmen.

Melkziekte is daarbij veruit de belangrijkste aandoening. Klinisch zieke koeien als gevolg van slepende melkziekte worden weinig genoteerd. Voor beide stofwisselingsaandoeningen geldt dat er, onafhankelijk van het ruweiwitgehalte van het rantsoen, grote verschillen zijn

Tabel 1 – Percentage zieke koeien op de Koeien & Kansen-bedrijven; gemiddelde en hoogste aandeel

ziekte	gemiddelde	hoogste
stofwisseling	9,7	37
melkziekte	9,3	31
slepende melkziekte	2,5	20
maag/darmen	3,1	14
van streek	0,6	7
diarree	0,4	7
lebmaagdraaiing/bloeding	1,1	5
wormen/leverbot	0,4	9
scherp in	0,5	5

Verhouding vet-eiwitgehalte in de melk aanwijzing voor slepende melkziekte

tussen bedrijven. Er zijn bedrijven die erin slagen melkziekte geheel te voorkomen, op andere bedrijven krijgt één op de drie oudere koeien melkziekte. In vergelijking met de resultaten van andere Nederlandse studies op praktijkbedrijven (bedrijven in regio De Marke en in Flevoland) wijken de Koeien & Kansen-bedrijven niet negatief af.

Slepende melkziekte onderschat

Uit de resultaten van de bloedmonsters van nieuwmelkte koeien blijkt dat één op de zeven koeien een bètahydroxyboterzuur(BHBZ)-waarde heeft van meer dan 1,4 mmol/l. Deze koeien hebben een ernstige negatieve energiebalans. Gemiddeld wordt in de eerste drie maanden 0,4 punten ingeleverd op de lichaamsconditiescore: bij afkalven is die 3,0, na drie maanden 2,6. Ook uit de gehalten in de melk van individuele koeien zijn er aanwijzingen voor energietekorten, namelijk: een eiwitgehalte beneden de 3 procent, een verschil van meer dan 1,5

Vragen?

Gidi Smolders

Judith Poelarends

Voor vragen over dit artikel kunt u aanstaande maandag tussen 12.00 en 13.00 uur telefonisch contact opnemen met de auteur(s) door te bellen naar: 0320-293211.

procent tussen vet- en eiwitgehalte en een verhouding tussen vet en eiwit groter dan 1,25. Op de Koeien & Kansen-bedrijven heeft 18 procent van de koeien tot 60 dagen na afkalven een eiwitgehalte lager dan 3 procent en heeft 21 procent een verschil tussen het vet- en eiwitgehalte in de melk van meer dan 1,5. Op de ASG-proefbedrijven had 28 procent van de koeien meer dan 1,5 procent verschil tussen vet- en eiwitgehalte. Het percentage koeien met een vet-eiwitverhouding groter dan 1,25 in de eerste tot en met derde maand na afkalven is respectievelijk 62,4, 59,7 en 53 procent. Op basis van deze gegevens mag aangenomen worden dat het percentage slepende melkziekte hoger is dan blijkt uit de ziektereregistratie. De Koeien & Kansen-bedrijven doen het nog iets beter dan de proefbedrijven.

'Scherp' voeren kan

Scherp letten op stikstof en fosfaat heeft geen negatieve invloed op het optreden van melkziekte, slepende melkziekte en lebmaagverplaatsingen of -draaiingen. Indirect kan extra letten op mineralen wel invloed hebben: als gekozen is voor aanvoer van stikstof vooral in de vorm van bemesting, kan, bij een tegenvallende kwaliteit of opbrengst van het ruwvoer, minder in het rantsoen gecorrigeerd worden.

Ing. E. A. A. Smolders, onderzoeker ASG
Ir. J. J. Poelarends, onderzoeker ASG